

Budapestre vonatkozó ujságcikkek

Szerző: *Undi Ymre*
Cím: *Látogatás a Százados-uti művésztelepen*

Forrás: *A Nép*

Bp.
(Hely)

1921. 8. 20
(Idő)

(Köt. v. füz.) (Oldal)

Osztályozás

Tárgy

43

Hely

Idő

"1921"

Személy

Helyszám

Látogatás a Százados-uti művésztelepen

Készülődés a téli tárlatra — Szobrászművészetünk legújabb alkotásai —
Tervek és akadályok

— A NÉP tudósítójától —

Az egyik frontunkon még áll a harc: a kultura frontján. És itt keményebben kell helyt állnunk, mint bárhol másutt. Többről van itt szó, mint presztizskérdésről, vagy a kulturfőlényünk sokat emlegetett kimutatásáról. A magyarság életképességéről, valami halatlannul nagy erővel megindulni szükséges építő munkáról, a tehetségeink teljes és céltudatos munkáltatásáról van szó, hogy e szerencsétlen ország nekilendült kulturájában artériáját találja meg, mely életét biztosítja a ropant kalaszfőrá után.

Sajnos azonban egyáltalában nem látjuk azt a komolyságot, amivel ezt a kérdést kezelni kellene. A komolyság hiányát nem a művészeknél látjuk, hanem azoknál, akik hivatottak Magyarország kulturáját irányítani. Nézzük például a magyar szobrászművészetet, melynek gárdája a legszebb reményekre jogosító.

A művészekkel nemcsak hogy a kultürkormány és a főváros nem törődik, de a pénzügyminiszter egyik legutóbbi rendeletével

valósággal szétrombolta előttük az érvényesülés útját.

Hegedüs Lóránt elviselhetetlen vámot vetett ki a fekete svéd gránitra,

ami lehetővé tette volna, hogy a síremlék-szobrászat fellendüljön és az unartisztikus kötömbök helyett művészi becsü munkákkal állítsanak emlékeket a halottaknak. Az adótervezet azonban nem állt meg ennél a pontnál, hanem

fényűzési adót vetett ki minden síremlékre, amely a 25.000 korona értékét meghaladja.

Szóval a közönség megint csak az előtt a helyzet előtt áll, hogy kőfaragó és tucat-sírkőgyárosok munkáit vásárolja meg, mert ehhez mégis csak olcsóbban jut hozzá. A helyzet így az, hogy a márvány roppant árára való tekintettel ezek a kereskedők mindenünnen összevásárolt lépcsődarabokból és kávéházi asztaltörmelkekből összerótt izételen kőmonstrumokkal csúfítják el a temetőket, ami már önmagában véve is hallatlan merénylet a művészet ellen, de egyszersmind merénylet az ilyképp nyomorba döntött művészekkel szemben is.

Nemcsak hogy a művészi munkát kellett volna mentesíteni az adó alól, de minden eszközzel arra kellett volna törekedni, hogy a közönség figyelmét a művészi munkákra vonja fel maga

a hatóság és kedvezzen azoknak, akik síremlékeiket művészekkel tervezetik meg. Így akik művésszel állítatnak síremléket, díszsírhelyet vagy örökös sírhelyet kaphatnának a fővárostól.

Nem lehet eléggé hangsúlyozni, hogy főként a vidéken mennyire könnyelműen járnak el azok, akik a hősök emlékeit akár síremléken, akár az emlékükre állítandó szoborművön diletánsok és kereskedők értéktelen, de alig valamivel olcsóbb munkáival elégednek meg. E téren a hősök emlékét megőrkítő bizottságnak volna feladata a komoly és értékes művészeket pártfogásába venni. Sajnos azonban ezideig a bizottság működésének nem sok nyomát tapasztaltuk.

A művészek mostoha sorsuk dacára mégis meglepő energiával dolgoznak. Ellátogatunk a Százados-uti művésztelepre, hol javarészt szobrászok műtermői álnak. Elsőben Kisfaludy Strobl Zsigmondhoz nyitottunk be. Másfél életnagyságu hatalmas férfiakját, az Ijást csak nemrég fejezte be. Ez egyike a legszebb, legerőteljesebb alkotásainak. Strobl épp olyan hivatott mestere a monumentális szobrászatnak, mint a portrénak. Rendkívül termékeny művész. Most fejezte be Békassy huszárnagy síremlékét, a miniszterelnökségi palotában felállítandó báró Bohus István és gróf Tisza István emléktábláit, számos más portrét, közöttük Gömbös Gyuláét. Most fog hozzá gróf Szécsényi Alajos emlékművének megmintázásához, melyet másfélszeres életnagyságban tervez. Szomszédságában Gémes-Gindert Péter lakik. Gémes műtermében két pompás síremlék kelti fel a figyelmet. Az

egyik Evva Lajos emlékének állít jelet, a másik egy hősi halált halt főhadnagy sírját díszíti szép, dekoratív felfogásban. Itt látjuk Fialat anya című szobrának mását, melyet a Szépművészeti Múzeum vásárolt meg. Műterme falát feleségének, Bükkerti Mariskának friss, talentumos olajfestményei borítják. Különösen szépek önarcképe, két magyaros interieurje és csendjelei.

Sidló Ferenc egyszerre három munkáján is dolgozik. Egy női és férfi portréja mellett látjuk Keresztelő Szent János hatalmas fejét. A művész, aki Nyugatmagyarország szobrának elkészítése óta egy nagy síremlékművet fejezett be, további terveiről a következőket mondta:

— Attília alakjával foglalkozom hónapok óta. Priscos rétorát olvasgatom. Attilának egy másfélszeres életnagyságu szobrához akarok hozzáfogni. Ez azonban csak egy része egy nagy tervnek, egy nagy Pantheon tervének, melynek gondolatát már évek óta hordom magamban. Attilát, Árpádot, ősi történelmünk nagy vezéralakjait akarom sorra megmintázni. Az építészeti részt is magam tervezem. Ebből az eszmekörből való a Rab magyar című munkám, mely nemrégiben Amsterdamban és Prágában volt kiállítva.

Pongrácz Szigfried, az aradi és debreceni Kossuth-szobrok kitűnő alkotója, Apponyi és Tisza István portréján dolgozik. Most készült el egy mindenden izében bájos és megkapó szobrával, mely egy ölében labdával pihenő kisgyermeket ábrázol. Táncoló aktiát, mely lehetséges finomságá-

val vonja magára a figyelmet, most készül bronzba öntetni a téli tárlat számára. Utóbbi munkái közül két női aktja és Szent György szobra díszítik műtermét.

Változatlan szorgalommal munkálkodik elefántcsont faragványain, plakettjein a kitűnő Szász Vilmos. Médgyesy Ferenc, kinek munkái Barlachot juttatják eszünkbe, nem rég készült el két talentumos munkájával, lovas figurájával és egy gyermeket tartó női aktjával. Siklódy Lőrinc az idei tárlaton is szerepelni fog erős magyar érzésű zsáner szobrocskáival. Legszebb munkái: „A vak” és a „Menekülők”. Vass Viktor siremléktervezőnk egyik legjelesebbike, akinek gyönyörű Krisztus szobra, „Krisztus a keresztfán” az egri angol kiskasszonyok templomát ékesíti, új sirlakompozíciójánál szintén Krisztus alakját vette tárggyul.

Pásztor János, az irredenta-szobrok egyik alkotója, Csilléry András portréján és a gépipari kiállítás plakettjén dolgozik. Ez utóbbi sürgős munkája miatt kellett félbeszakítania felesége portréját, mely egyik legjobb munkájának ígérkezik.

Szentgyörgyi István munkásságáról és jövő terveiről a következőket mondotta:

— Most fejeztem be két nagy sirlakomléket. A közel jövőben kisplasztikával szándékozom foglalkozni.

Sajnos az anyag oly drága, hogy a rendelések ritka esetelt leszámitva, aligha foghatunk nagyobb-szabású munkához.

— Egy alig 30 centiméteres szobrocskámát akarom most fába faragtatni, melynek csupán a faragásáért 6000 koronát kérnek...

Szentgyörgyi legutóbbi művei közül különösen a „Bigéző fiú”-ról kell elismeréssel szólnunk. Ez a munkája minden bizonnyal eseménye lesz a téli tárlatnak. A tárlaton egyébként még néhány akt-szobrát fogja kiállítani.

Kallós Ede és Margó Ede, az ismert szobrászművészekén kívül még a fiatal Cser Károly, Martinelli Jenő, Somogyi Sándor és Faragó Árpád, dolgoznak a művésztelepen.

A festők közül Basch Árpádot, a jeles portréfestőt és illusztrátort találunk a legnagyobb munkában. Egy időben három életnagyságu női portrén dolgozik, az ő ismert precitításával. A vászonra vetett rajzot szépiával festi alá és csak a már így is tökéletes munkára viszi rá a színeket. A művészt sokféle terv foglalkoztatja. Két cikluson is dolgozik. Az egyik Dantét veszi tárggyul, mely sorozat első munkájával el is készült. Első képe a „Dante és Vergilius találko-zása a pokol bejáratánál”. Az „Odysseus és a Cyclop”-pal az Odysseus-monda illusztrálását kezdte meg. Pompás grafikai munkái közül Petőfi illusztrációit kell kiemelniünk.

Két új kiadást is illusztrált. Egyik az olcsóbb kiadvány már el is hagyta a sajtót, a diszkiadás most van nyomtatás alatt. Az értékes mű megjelenését máris nagy érdeklődés előzi meg. Legközelebb egyik Wilde könyvhöz

készít illusztrációkat. A művész háborus képeinek hatalmas anyagával még mindig nem készült el teljesen. A „Tatárhágó útjait”, a limanovai, homonnai hőstettek megrázó erővel megfestett képei „Szakmáry przemysli kirohanása” és több mint félszáz más háborus tárgyú festménye mellett vázlatainak százai várják a feldolgozásra alkalmasabb időket. Az eddig kész anyagot most rendezí és egy díszes albumban készü kiadni.

A fiatal Basch Andor Mihály, aki néhány éve kelt már komoly figyelmet a kiállításokon, édesanyja arcképet és egy férfitörtrét festett legutóbb, mindkettőt biztató jelöl egyre izmosodó tehetségének. Mányai József Benczur jeles tanítványán kívül még Gábor Móric tartozik a telen kis-számu festőgárdájához. Gábor most Gaál Gaszton portréján dolgozik. A fiatal, rendkívül talentumos művész a tárlaton egy női akttal fog szerepelni, nyilván ugyanazon elismerés jegyében, mely eddigi munkásságát fogadta.

A művészek, ime, biztatón, lelkesen dolgoznak. Dolgoznak, még ha a szá-jukból is vonják el a falatot, hiszen a legkisebb kép, a féltényérnyi plakett előállításához is száak kellene. De vajjon télen mi lesz, amikor a fűtetlen műtermekben szét fognak fagyni az agyagszobrok és kora délután már tétlenné válnak a dolgoz kezek, mert a mécsként pislogó gáz mellett lehetetlen a munka? Villany ég már a környékmenti munkáslakásokban és bakkokban is, csak ide nem akarja a főváros semmi áron eljuttatni a maga fogyasztós civilizációját. Vajjon ki vállálja a felelősséget ezért a hallatlan nemtörődömségért?

Undi Imre.